

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA АКАДЕМИАСЫ «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		№72/11-()
Дәріс кешені		16 беттің 1 беті

**«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы
медицина колледжі**

ДӘРІС КЕШЕНІ

Мамандығы: 09130100 «Мейіргер ісі»
 Біліктілігі: 5AB09130101 «Мейіргер ісінің қолданбалы бакалавры»
 Оқу түрі: күндізгі
 Оқытудың нормативтік мерзімі: 1 жыл 6 ай
 Циклдар мен пәндер индексі: АП 02
 Курс: 1
 Семестр: 1
 Пән: «Мейіргерлік күтім және пациенттің қауіпсіздігі»

Шымкент, 2024 ж.

ONTÜSTİK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		№72/11-()
Дәріс кешені		16 беттің 2 беті

Кафедра мәжілісінде қаралды және бекітілді.

№ 1 хаттама. «27» 29 2024ж.

Кафедра меңгерушісі Серикова Б.Д.

ÖNTÜSTİK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы	№72/11-()	
Дәріс кешені	16 беттің 3 беті	

№1 дәріс

1. Тақырыбы: Типтік патологиялық процестердің себептері мен механизмдері, олардың әртүрлі аурулардағы ағзадағы көріністері.

2. Мақсаты: Студенттерді типтік патологиялық процестердің негізгі себептері мен механизмдерімен, сондай-ақ олардың әртүрлі аурулардағы ағзадағы көріністерімен таныстыру. Студенттер әртүрлі патологиялық процестердің жасушалардың, тіндердің және мүшелердің қызметіне қалай әсер ететінін анықтауды үйренуі керек.

3. Дәріс тезистері:

1. Патологиялық процесті анықтау.

- Патологиялық процесс-бұл патогендік агенттің немесе қалыпты жағдайдан ауытқуды тудыратын басқа қолайсыз факторлардың әсерінен организмде болатын өзгерістер жиынтығы.

Патологиялық процестердің негізгі сипаттамалары.

1. Стереотип-бұл қандай органда немесе ұлпада пайда болғанына, оны тудыратын себепке қарамастан, типтік патологиялық процестің тән белгілерінің болуы.

2. Әмбебаптық-патологиялық процестер әртүрлі нозологиялық бірліктердің құрылымында жүруі мүмкін.

3. Салыстырм(алы полиэтиологиялизм-патологиялық процестің қоздырғыш факторының себептілігінің салыстырмалылығы (қоздырғыш фактор тек қоздырғыш, қоздырғыш рөл атқарады және үнемі әсер етпейді).

4. Аутохтонизм-патологиялық процестің оның қоздырғыш факторының әрекетінің жалғасуына қарамастан өзін-өзі дамыту қасиеті.

5. Эквиваленттілік-оның дамуы мен шешілуінің бірдей жолына әкелетін типтік патологиялық процесті жүзеге асырудың әртүрлі молекулалық және жасушалық механизмдерінің көптігі(Б.Г. Режабек).

6. Онтогенетикалық динамика-патологиялық процестің реттелу механизмдері мен энергетикалық үнемділігін эволюциялық жетілдіру (и.И. Мечников).

2. Патологиялық процестердің себептерін жіктеу.

- Этиологиялық факторлар:

- Экзогендік (сыртқы): инфекциялық агенттер, химиялық заттар, физикалық факторлар және жарақаттар.

- Эндогендік (ішкі): генетикалық мутациялар, гормоналды өзгерістер, иммундық жүйенің бұзылуы және метаболизм.

3. Типтік патологиялық процестер.

- Қабыну: дененің зақымдануға қорғаныс реакциясы. Жедел және созылмалы қабынуға бөліну.

- Некроз: жарақат немесе патогендік әсер нәтижесінде жасушалық өлім процесі. Апоптоздан айырмашылығы.

- Дистрофия: тіндердің метаболикалық және құрылымдық өзгерістері, олардың жеткіліксіздік қызметіне әкеледі.

- Фиброз: созылмалы қабыну немесе зақымдану салдарынан қалыпты тіндерді дәнекер тінмен алмастыру процесі.

4. Патогенез механизмдері.

- Қабыну процесінде иммундық жүйе жасушаларының рөлі.

- Цитокиндер және олардың ауру ағымына әсері.

- Жасушаның өткізгіштігінің өзгеруі, ишемия, гипоксия және токсикалық зақымданулар тіндердің зақымдануының негізгі механизмдері ретінде.

5. Патологиялық процестердің көріністері.

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA АКАДЕМИАСЫ «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы	№72/11-()	
Дәріс кешені	16 беттің 4 беті	

- Клиникалық көріністер: белгілері, синдромдары, ауру белгілері.
- Аурулардың мысалдары (мысалы, жедел аппендицит, миокардит, бауыр циррозы) және олардың патогенезі.
- Диагностика мен емдеу үшін патоанатомиялық зерттеудің маңызы.
- 6. Диагностика және емдеу.
- Патологиялық өзгерістерді анықтаудағы зертханалық және аспаптық әдістердің рөлі.
- Патологиялық процестің себептері мен хадективті салдарын жоюға бағытталған емдеу принциптері.

4. Көрнекі материалдар: 15-20 слайд.

5. Әдебиеттер: Соңғы бетті қараңыз.

6. Бақылау сұрақтар (кері байланыс):

1. Патологиялық процесті қандай негізгі экзогендік және эндогендік факторлар тудыруы мүмкін?
2. Жедел және созылмалы қабынудың айырмашылығы неде?
3. Некроз мен Апоптоздың негізгі механизмдері қандай?
4. Дистрофияда қандай типтік көріністер байқалады?
5. Қабыну процестерінің патогенезіндегі цитокиндердің рөлін түсіндіріңіз.
6. Денедегі патологиялық процестердің жағдайын бағалау үшін қандай диагностикалық әдістерді қолдануға болады?
7. Терапевтік тәсілдер патологиялық процестің түріне байланысты қалай өзгеруі мүмкін?

№2 дәріс

1. Тақырыбы: Микробиология және вирусология.

2. Мақсаты: Микробиология және вирусология. Студенттерді Микробиология мен вирусологияның негізгі ұғымдарымен, әдістерімен және бағыттарымен таныстыру, сондай-ақ микроорганизмдер мен вирустардың адам денсаулығы мен ауруындағы рөлін, олардың әрекет ету механизмін, инфекциялардан туындаған аурулардың патогенділігі мен диагностикасын түсіну.

3. Дәріс тезистері:

1. Микробиология мен вирусологияның анықтамасы.

- Микробиология-микроорганизмдер, олардың сипаттамалары, құрылымы, жіктелуі және экожүйе мен адамдағы рөлі туралы ғылым.

Медициналық микробиология адамда ауру тудыратын микроорганизмдерді, олардың ағзамен қарым-қатынасын зерттейді, зертханалық диагностикалық және арнайы емдеу әдістерін әзірлеуді және жұқпалы аурулардан алдын ала сақтандыруды қарастырады. Микробиологияның көмегімен біз жұқпалы аурулардың көздерін жоямыз, яғни. біз жұқпалы аурулардың этиологиясын табамыз. Қанның сары суларын жаңа егу және жою және зертханалық диагностиканы жақсарту. Медициналық микробиология жұқпалы аурулар қоздырғыштарының биологиялық қасиеттерін, патогендік факторларды, оларды жасушалық және молекулалық-генетикалық деңгейде жүзеге асыру механизмін зерттейді және болашақ диагностика, емдеу және алдын алу тәсілдерін жетілдіреді. Микробиология ғылымы жердегі әртүрлі аурулардың алдын алады. Бұл ғылым біздің алдымыздағы микроорганизмдерді зерттеу арқылы болашақ дәрігер болуымызға үлкен үлес қосады.

- Вирусология-вирустарды, олардың құрылымын, репликациясын, жасушалармен өзара әрекеттесуін және тиімді қарсы тұру әдістерін зерттейтін микробиология бөлімі.

1892 жылы 12 ақпанда Д. И. Ивановский темекі вирусын ашты. Вирустар (Vira патшалығы) - өмірдің жасушасыз құрылымы.

1. Нуклеин қышқылының бір түрі бар (ДНҚ немесе РНҚ).

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы	№72/11-()	
Дәріс кешені	16 беттің 5 беті	

2. Ақуызды өздігінен синтездей алмайды.

3. Жасушасыз құрылым.

4. Жасушаішілік молекулалық паразиттер.

5. Тропизм белгілі бір тіндерге

6. Убиквитариялық.

7. Нм-де өлшенеді

Вирустардың химиялық құрамы: НК (ДНҚ-4-40%, РНҚ-1-4%) - генетикалық ақпаратты тасымалдаушы ақуыз (50-90%) - құрылымдық және құрылымдық емес липидтер (4-42%) - вирустардың құрылымын нығайтатын көмірсулар (3-10%) - пішінін сақтайды, протеазалардан қорғайды

2. Микроорганизмдердің жіктелуі.

- Бактериялар: сипаттамасы, түрлері, өмір сүру және көбею жағдайлары.

- Саңырауқұлақтар: зең және ашытқы; олардың экожүйелер мен медицинадағы рөлі.

- Қарапайымдылар: олардың морфологиясы және қарапайымдылар тудыратын аурулардың мысалдары.

- Вирустар: вирустардың құрылымы, негізгі түрлері және олардың жіктелуі.

3. Патогенділік механизмдері.

- Микроорганизмдердің хост жасушаларымен өзара әрекеттесуі: адгезия, инвазия, токсиндер және басқа факторлар.

- Иммундық жүйенің инфекциялардан қорғаудағы рөлі.

- Микроорганизмдердің антибиотиктер мен антивирустық препараттарға төзімділік механизмдері.

4. Микроорганизмдер мен вирустарды зерттеу әдістері.

- Микроорганизмдерді in vitro өсіру: өсіру, оқшаулау және сәйкестендіру әдістері.

- Молекулалық биологиялық әдістер: ПТР, реттілік, ELISA.

- Эпидемиологиялық зерттеу әдістері: ауруларды бақылау, статистикалық талдау және бақылау.

5. Инфекциялар және олардың диагностикасы.

- Жұқпалы аурулардың әртүрлілігі: бактериялық, вирустық, саңырауқұлақ және паразиттік.

- Инфекциялардың белгілері және олардың асқынулары.

- Жұқпалы ауруларды диагностикалаудың заманауи тәсілдері: серология, Молекулалық диагностика.

6. Инфекциялардың алдын алу және емдеу.

- Вакцинация және иммундау принциптері.

- Микробқа қарсы препараттар: Бактерияға қарсы, вирусқа қарсы және саңырауқұлаққа қарсы агенттер.

- Патогендердің дәрілік заттарға төзімділігіне байланысты проблемалар мен қиындықтар.

4. Көрнекі материалдар: 15-20 слайд.

5. Әдебиеттер: Соңғы бетті қараңыз.

6. Бақылау сұрақтар (кері байланыс):

1. Микробиология мен вирусологияның анықтамасы қандай?

2. Микроорганизмдердің қандай негізгі топтарын білесіз? Мысалдар келтіріңіз.

3. Микроорганизмдердің патогенділігінің негізгі механизмдері қандай?

4. Бактерияларды өсіру және анықтау үшін қандай әдістер қолданылады?

5. Микроорганизмдердің Бактерияға қарсы препараттарға төзімділігінің себептері мен механизмдері қандай?

6. Вирустар қандай негізгі жұқпалы ауруларды тудырады және олардың белгілері қандай?

7. Бактериялық және вирустық инфекцияларды диагностикалаудың заманауи тәсілдері қандай?

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA АКАДЕМИАСЫ «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы	№72/11-()	
Дәріс кешені	16 беттің 6 беті	

8. Жұқпалы аурулардың алдын алуда вакцинацияның рөлі қандай?
9. Микробқа қарсы әртүрлі топтардың қандай артықшылықтары мен кемшіліктері бар?
10. Инфекциялардың таралуын бақылау және алдын алу үшін қандай шаралар қолдану керек?

№3 дәріс

1. Тақырыбы: Иммунология.

2. Мақсаты: Студенттерді иммунология негіздерімен, иммундық жүйенің жұмыс істеу механизмдерімен, иммунитеттің әртүрлі аспектілерімен, оның түрлерімен, жасушалық және молекулалық компоненттерімен, сондай-ақ ағзаны инфекциялар мен аурулардан қорғаудағы иммундық жүйенің рөлімен таныстыру.

3. Дәріс тезистері:

1. Иммунологияның анықтамасы.

- Иммунология-иммундық жүйені және оның ағзаны инфекциялардан және басқа қоздырғыштардан қорғаудағы рөлін, сондай-ақ иммундық аурулар мен аллергияның даму механизмдерін зерттейтін ғылым.

Иммунология дененің қорғанысын және ондағы иммунитетті зерттейді. Иммунология ғылымы Ғылымның көптеген салаларымен тығыз байланысты, мысалы, медицина, ветеринария, биология және т.б. иммунологияның дамуына 18 ғасырдың аяғында медицина мен биологияда ашылған жаңалықтар үлкен әсер етті.

Мысалы, 1796 жылы ағылшын дәрігері Э. Дженнер алғаш рет шешекке қарсы вакцина егуді ұсынды, нәтижесінде организмде иммунитет пайда болатынын дәлелдеді. 1880 жылдары Л.Пастер сібір жарасы мен құтыруға қарсы егуді тапты. 1887 жылы и. И. Мечников ғылымда үлкен жаңалық ашты-фагоцитоз процесі-және иммунитеттің жасушалық теориясын ұсынды. 1900 жылы австралиялық ғалым К. Ландштейнер адамның қан тобын және Rh факторын ашты, нәтижесінде тіндік бірдей антигендер теориясының негізін қалады. Иммунологияның зерттелетін түрі-бөгде заттар-антигендер, олар организмнің иммундық жүйесіне ерекше немесе байланысты емес әсер етеді, оның функцияларын күшейтеді немесе әлсіретеді; иммунокомпотентті органдар(сүйек кемігі, қалқанша безі, көкбауыр, лимфа бездері, шырышты қабықтың лимфоидты аппараты); жасушалар (лимфоциттер, макрофагтар, фибриобласттар және т. б.) және молекулалар. олар шығарады (иммуноглобулиндер, медиаторлар, комплементтер, цитокиндер және т. б. д.) Б.) сондай-ақ молекулалардың қатысуымен болатын құбылыстар мен патологиялық жағдайлар (алынған иммунитет, аутоиммунды аурулар, иммун тапшылығы, трансплантациялық иммунитет, иммунологиялық төзімділік).

2. Иммундық жүйенің құрылымы мен қызметі.

- Негізгі компоненттер: лимфа жүйесі, иммундық жүйе мүшелері (тимус, көкбауыр, лимфа түйіндері, сүйек кемігі).

- Жасушалық компоненттер: Т-лимфоциттер, В-лимфоциттер, макрофагтар, дендритті жасушалар, табиғи өлтірушілер (NK жасушалары).

- Иммундық жауапқа қатысатын молекулалар: антиденелер, цитокиндер, комплемент.

3. Иммунитеттің түрлері.

- Туа біткен (спецификалық емес) иммунитет: кедергілердің рөлі (тері, шырышты қабаттар), фагоцитоз және қабыну.

- Алынған (спецификалық) иммунитет: белсенді (иммундау, өткен инфекция) және пассивті (антиденелерді анадан ұрыққа тасымалдау).

4. Иммундық жауап.

- Патогенді тану процестері: антигеннің антиденемен және Т жасушаларымен әрекеттесуі.

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы	№72/11-()
Дәріс кешені	16 беттің 7 беті

- Иммундық жауап каскады: Т және В лимфоциттерінің активтенуі, көбеюі және дифференциациясы.

- Жадты қалыптастыру: инфекциядан немесе вакцинациядан кейінгі ұзақ мерзімді қорғаныс механизмдері.

5. Иммундық аурулар.

- Аллергиялық реакциялар: аллергияның даму механизмдері және ерекше түрлері (IgE, анафилаксия).

- Аутоиммунды аурулар: мысалдар (жүйелі қызыл жегі, 1 типті қант диабеті) және патогенез механизмдері.

- Иммунитет тапшылығы: бастапқы және қайталама, олардың себептері мен салдары.

6. Иммунопрофилактика.

- Вакцинация: вакциналардың жұмыс механизмдері, вакцина түрлері (тірі, белсенді емес, рекомбинантты).

- Иммунизацияның Қоғамдық денсаулық, жұқпалы аурулардың эпидемиологиясы үшін маңызы.

4. Көрнекі материалдар: 15-20 слайд.

5. Әдебиеттер: Соңғы бетті қараңыз.

6. Бақылау сұрақтар (кері байланыс):

1. Иммунология дегеніміз не және оның негізгі міндеттері қандай?

2. Лимфа жүйесінің құрылымы мен негізгі функциялары қандай?

3. Иммундық жүйенің негізгі жасушалық компоненттері және олардың рөлі қандай?

4. Туа біткен және жүре пайда болған иммунитеттің айырмашылығы неде?

5. Иммундық жүйенің жасушалары патогенді қалай таниды?

6. Иммундық жады дегеніміз не және ол қалай жүзеге асырылады?

7. Аллергиялық реакциялардың негізінде қандай механизмдер жатыр?

8. Аутоиммунды ауруларға және олардың даму механизмдеріне мысалдар келтіріңіз.

9. Бастапқы және қайталама иммун тапшылығының себептері қандай?

10. Вакциналардың қандай түрлері бар және олар иммундық жүйеге қалай әсер етеді?

№ 4 дәріс

1. Тақырыбы: Эпидемиология.

2. Мақсаты: Студенттерді эпидемиология негіздерімен таныстыру, иммундық реактивтілік және микробтық ортамен таныстыру.

3. Дәріс тезистері:

1. Эпидемиологияның анықтамасы.

- Эпидемиология-таралуын, себептерін және оның халық денсаулығына әсерін, сондай-ақ ауруларды бақылау және алдын алу әдістерін зерттейтін ғылым.

2. Эпидемиология тарихы.

- Эпидемиологияның дамуының негізгі кезеңдері: ежелгі дәуірден қазіргі әдістерге дейін.

- Джон Сноу және Пастер сияқты танымал эпидемиологтардың ғылым негіздерін қалыптастыруға қосқан үлесі.

3. Эпидемиологиялық зерттеулердің түрлері.

- Сипаттамалық зерттеулер: мақсаттар, деректерді жинау әдістері(кросс-секциялық, когорттық және жағдайды бақылау).

- Аналитикалық зерттеулер: олардың себеп-салдарлық байланыстарды орнатудағы рөлі.

- Эксперименттік зерттеулер: клиникалық зерттеулер және олардың емдеу және алдын алу тиімділігін бағалаудағы маңызы.

4. Эпидемиологиялық көрсеткіштер.

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы	№72/11-()	
Дәріс кешені	16 беттің 8 беті	

- Халықтың саны мен уақытына байланысты сырқаттанушылық, өлім-жітім көрсеткіштері.
- Өртүрлі коэффициенттерді қолдану: орташа сырқаттанушылық, өлім-жітім, таралуы.
- 5. Аурулардың жіктелуі.
- Жұқпалы аурулар: берілу жолдары, патогендік факторлар.
- Жұқпалы емес аурулар: қауіп факторлары, өзара әрекеттесу үлгілері (мысалы, созылмалы аурулар, қатерлі ісік).
- Эпидемиялықкөшеттер: анықтау, кезеңдер және басқару.
- 6. Ауруларды бақылау және алдын алу.
- Жұқпалы ауруларды бақылау әдістері: вакцинация, скрининг ,ышеттің алдын алу.
- Аурулардың алдын алудағы Қоғамдық денсаулық сақтаудың рөлі және санитарлық дағдарыстарға жауап.
- 7. Эпидемиологиядағы қазіргі тенденциялар.
- Экологиялық факторлардың халықтың денсаулығына әсері (пандемия, климаттың өзгеруі).
- Эпидемиологиялық зерттеулердегі цифрлық технологиялар мен үлкен деректердің маңызы.
- Қазіргі эпидемиологтардың алдында тұрған проблемалар мен қиындықтар: антибиотиктерге төзімділік, жаһандану.
- 4. Көрнекі материалдар:** 15-20 слайд.
- 5. Әдебиеттер:** Соңғы бетті қараңыз.
- 6. Бақылау сұрақтар (кері байланыс):**
- 1. Эпидемиология дегеніміз не және оның негізгі мақсаттары қандай?
- 2. Эпидемиологияның тарихы қандай және оның негізгі қайраткерлері кім?
- 3. Эпидемиологиялық зерттеулердің негізгі түрлері және олардың айырмашылығы қандай?
- 4. Халықтың денсаулығын бағалау үшін қандай негізгі эпидемиологиялық көрсеткіштер қолданылады?
- 5. Эпидемиология тұрғысынан аурулар қалай жіктеледі?
- 6. Жұқпалы ауруларды бақылау мен алдын-алудың қандай әдістерін атауға болады?
- 7. Пандемия мен инфекцияны БАҚЫЛАУДА эпидемиологияның рөлі қандай?
- 8. Заманауи технологиялар эпидемиологиялық зерттеулерге қалай әсер етеді?
- 9. ХХІ ғасырдағы эпидемиологияның алдында қандай негізгі сын-қатерлер тұр?
- 10. Неліктен эпидемия мен аурудың өршуі кезінде қоғамдық денсаулық сақтау жұмысы маңызды?

№ 5 дәріс

1. Тақырыбы: Гигиена.

2. Мақсаты: Студенттерді гигиена ғылымының негіздерімен, гигиеналық практиканың принциптері мен әдістерімен, сондай-ақ олардың денсаулықты қорғау және өмірдің өртүрлі жағдайларында аурулардың алдын алу үшін маңыздылығымен таныстыру.

3. Дәріс тезистері:

1. Гигиенаны анықтау.

- Гигиена-қоршаған ортаның, өмір салтының, тамақтанудың және басқа факторлардың адам денсаулығы мен әл-ауқатына әсерін зерттейтін денсаулық туралы ғылым.

- Гигиена ғылымының негізгі бағыттары: тамақтану гигиенасы, еңбек гигиенасы, қоршаған орта гигиенасы және т. б.

2. Гигиена тарихы.

- Гигиеналық ғылымның даму кезеңдері: ежелгі заманнан қазіргі заманға дейін.

ÖNTÜSTİK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы	№72/11-()
Дәріс кешені	16 беттің 9 беті

- Гигиеналық идеяларды қалыптастыруға ұлы ғалымдардың (Гиппократ, Парацельс, Листер) қосқан үлесі.

3. Гигиена ғылымының негізгі принциптері.

- Алдын алу принципі: аурулардың алдын алуға және денсаулықты сақтауға баса назар аудару.

- Жеке және қоғамдық денсаулық принципі: жеке гигиена мен қоғамдық гигиеналық жағдайларға назар аудару.

4. Тамақтану гигиенасы.

- Рационалды және теңдестірілген тамақтанудың негізгі ережелері.

- Азық-түлік сапасының денсаулыққа әсері: тамақ қауіпсіздігін бағалау және бақылау әдістері.

- Тамақтану улану мен тағамға байланысты инфекциялардың алдын алу.

5. Еңбек гигиенасы.

- Еңбек жағдайлары және олардың денсаулыққа әсері: кәсіптік аурулар, зиянды факторлар.

- Қауіпсіз еңбек жағдайларын қамтамасыз ету және кәсіптік аурулардың алдын алу әдістері.

- Эргономиканың еңбек гигиенасындағы маңызы.

6. Қоршаған орта гигиенасы.

- Қоршаған орта факторларының (ауа, су, топырақ) халықтың денсаулығына әсері.

- Қоршаған ортаның ластануын бақылау және бағалау әдістері.

- Қоршаған ортаны қорғау мен халықтың денсаулығындағы заңнамалық және әлеуметтік бастамалардың рөлі.

7. Жеке гигиена.

- Жеке гигиена негіздері: әл-ауқат пен аурудың алдын алу негізі.

- Гигиеналық тәрбиенің маңыздылығы, әсіресе балалар мен жасөспірімдерде.

- Қоғамдағы жеке гигиена туралы хабардарлықты арттыру әдістері.

4. Көрнекі материалдар: 15-20 слайд.

5. Әдебиеттер: Соңғы бетті қараңыз.

6. Бақылау сұрақтар (кері байланыс):

1. Гигиена дегеніміз не және оның негізгі бағыттары қандай?

2. Гигиена ғылымының дамуындағы қандай кезеңдерді білесіз?

3. Гигиеналық тәжірибенің негізгі принциптерін атаңыз.

4. Тамақтану гигиенасында қандай факторларды ескеру қажет?

5. Еңбек гигиенасының негізгі аспектілері қандай?

6. Қоршаған ортаны бағалау және бақылау үшін қандай әдістер қолданылады?

7. Жеке гигиена адам денсаулығына қалай әсер етеді?

8. Қоғамдағы гигиеналық тәрбиенің рөлі қандай?

9. Тамақпен байланысты инфекциялардың алдын алу үшін қандай шаралар қолданылады?

10. Қоғамдық денсаулық үшін гигиеналық ережелерді сақтаудың маңыздылығы қандай?

№ 6 дәріс

1. Тақырыбы: Эргономика негіздері және пациенттің қауіпсіз қозғалысы, пациенттердің қауіпсіздігін жақсарту үшін технологияны қолдану.

2. Мақсаты: Студенттерді денсаулық сақтаудағы Эргономика негіздерімен, пациенттердің қауіпсіз қозғалу қағидаттарымен және медициналық көмек көрсету процесінде қауіпсіздік деңгейін арттыру үшін заманауи технологияларды пайдаланумен таныстыру.

3. Дәріс тезистері:

1. Эргономиканың анықтамасы.

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA АКАДЕМИАСЫ «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы	№72/11-()	
Дәріс кешені	16 беттің 10 беті	

- Эргономика-еңбек жағдайларын оңтайландыруға және өмір сапасын жақсартуға бағытталған адамдар мен қоршаған ортаның өзара әрекеттесуін зерттейтін ғылым.
- Медициналық тәжірибеде эргономикалық принциптерді қолдану.
- 2. Пациенттердің қауіпсіздігінің маңызы.
 - Пациенттердің қауіпсіздігі тұжырымдамасын және оның негізгі аспектілерін анықтау.
 - Пациенттердің қозғалысына байланысты тәуекелдердің негізгі категориялары: физикалық, эмоционалдық және психологиялық аспектілер.
- 3. Науқасты қауіпсіз жылжыту принциптері.
 - Қозғалмас бұрын науқастың жағдайын бағалау: физикалық мүмкіндік, сана деңгейі, жарақаттардың болуы.
 - Қауіпсіз қозғалу ережелері мен әдістері: дене күшін пайдалану, арқадағы жүктемелердің алдын алу, қолды дұрыс пайдалану.
 - Жылжыту әдістері: зембілдер мен басқа құрылғыларды қолдана отырып тасымалдау, көтеру, жылжыту.
- 4. Пациенттердің қауіпсіздігін жақсарту үшін технологияны қолдану.
 - Қазіргі заман devices: пациенттерді жылжытуға арналған Механикалық және электрлік құралдар (лифтілер, каталка, сынған конструкциялар).
 - Пациенттің жағдайын бақылау технологиялары: қашықтықтан басқару жүйелері, киілетін құрылғылар.
 - Пациенттер туралы деректерді басқаруға және медициналық персоналдың іс-қимылын үйлестіруге арналған бағдарламалық қамтамасыз ету.
- 5. Қызметкерлер мен пациенттерді оқыту.
 - Қауіпсіз орын ауыстыру саласында медицина қызметкерлерін үздіксіз оқыту мен біліктілігін арттырудың маңыздылығы.
 - Пациенттерді қозғалыс кезінде жарақат алу қаупін азайтудағы және олардың қауіпсіздігін қамтамасыз етудегі оқытудың рөлі.
- 6. Нормативтік талаптар мен стандарттар.
 - Жылжыту процесінде пациенттердің қауіпсіздігін реттейтін нормативтік құжаттармен және стандарттармен танысу.
 - Медициналық көмектің сапасын қамтамасыз етудегі стандарттарды сақтаудың маңызы.
- 4. Көрнекі материалдар:** 15-20 слайд.
- 5. Әдебиеттер:** Соңғы бетті қараңыз.
- 6. Бақылау сұрақтар (кері байланыс):**
 1. Эргономика дегеніміз не және оның денсаулық сақтаудағы рөлі қандай?
 2. Пациенттерді жылжыту кезінде олардың қауіпсіздігінің негізгі аспектілерін ескеру қажет?
 3. Науқасты жылжытпас бұрын қандай факторларды бағалау керек?
 4. Пациенттерді қауіпсіз жылжытудың қандай ережелері мен әдістерін атауға болады?
 5. Заманауи технологиялар пациенттердің қауіпсіздігін жақсартуға қалай көмектеседі?
 6. Пациенттерді жылжыту үшін қандай құрылғылар қолданылады және олар қалай жұмыс істейді?
 7. Неліктен медициналық қызметкерлер мен пациенттерді қауіпсіз қозғалу әдістеріне үйрету маңызды?
 8. Пациенттердің қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін қандай нормативтік талаптар бар?
 9. Пациенттердің қауіпсіз қозғалу принциптері сақталмаса, ықтимал қауіптер қандай?
 10. Пациенттердің қауіпсіз қозғалысы саласындағы стандарттар мен хаттамалардың сақталуы қандай маңызға ие?

ÖNTÜSTİK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMİASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы	№72/11-()	
Дәріс кешені	16 беттің 11 беті	

№7 дәріс

1. Тақырыбы: Дәрілік заттарды тиімді және қауіпсіз қолдану әдістері және медициналық калькуляция негіздері.

2. Мақсаты: Студенттерді фармакология негіздерімен, дәрілік заттарды қауіпсіз және тиімді қолдану әдістерімен, сондай-ақ дозаларды дұрыс есептеу және дәрі-дәрмектерді тағайындау үшін қажетті медициналық калькуляция негіздерімен таныстыру.

3. Дәріс тезистері:

1. Фармакология негіздері.

- Фармакологияның анықтамасы және оның медицинадағы маңызы.

- Дәрілік заттардың жіктелуі: әсері, құрамы, әсер ету механизмі және енгізу жолдары бойынша.

2. Дәрілік заттарды тиімді қолдану әдістері.

- Дәрі-дәрмектерді тағайындау принциптері: науқастың жағдайын бағалау, дұрыс препарат пен дозаны таңдау.

- Дәрігердің тағайындалуын сақтаудың маңыздылығы: дәрі-дәрмектердің өзара әрекеттесуі, жанама әсерлері және аллергиялық реакциялар.

- Дәрі - дәрмектерді енгізу әдістері бойынша ұсыныстар: ауызша, инъекциялық, ингаляциялық және топикалық.

3. Дәрілік заттарды қолдану қауіпсіздігі.

- Қауіпсіздікке әсер ететін факторлар: жас, жыныс, денсаулық жағдайы, қатар жүретін аурулардың болуы.

- "Доза" және "доза диапазоны" ұғымын түсіну: терапевтік және уытты доза дегеніміз не.

- Дәрілік заттарды сақтау және кәдеге жарату ережелері.

4. Медициналық шығындар негіздері.

- Медициналық калькуляция ұғымы және оның медицина қызметкерлерінің тәжірибесіндегі маңызы.

- Дозаны есептеу: пациенттің салмағына, жасына және денсаулық жағдайына негізделген дозаларды есептеудің стандартты формулалары.

- Есептеу мысалдары: өлшем бірліктерін аудару (мг г, мл л), инъекциялық дозаларды есептеу.

5. Құжаттама және есеп беру.

- Медициналық құжаттаманы жүргізу: тағайындаулар мен пациенттің жағдайындағы өзгерістерді дұрыс жазудың маңыздылығы.

- Дәрі-дәрмектерді қолдануды ұйымдастыру мен бақылауды жақсартудағы электрондық жүйелердің рөлі.

6. Пациенттерді оқыту және ақпараттандыру.

- Медициналық персоналдың пациенттерді тағайындалған препараттар, олардың әсері және ықтимал жанама әсерлері туралы хабардар ету жөніндегі міндеттері.

- Дәрі-дәрмектерді тағайындау кезінде пациенттің келісімінің мәні және пациенттің құқықтарын сақтау.

4. Көрнекі материалдар: 15-20 слайд.

5. Әдебиеттер: Соңғы бетті қараңыз.

6. Бақылау сұрақтар (кері байланыс):

1. Что такое фармакология и какие основные её разделы?

2. Какие принципы необходимо учитывать при назначении лекарственных средств?

3. Каковы основные методы применения лекарств и как выбрать оптимальный?

ÖNTÜSTİK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMİASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы	№72/11-()	
Дәріс кешені	16 беттің 12 беті	

4. Какие факторы влияют на безопасность применения лекарственных средств?
5. Что такое терапевтическая и токсическая доза?
6. Каковы основные принципы медицинской калькуляции?
7. Приведите примеры расчета дозировки лекарственных средств.
8. Как важность ведения медицинской документации влияет на безопасность применения лекарств?
9. Какие обязанности имеет медицинский персонал по информированию пациентов о лекарствах?
10. Как современные технологии могут помочь в повышении эффективности и безопасности применения лекарственных средств?

№ 8 дәріс

- 1. Тақырыбы:** Жағымсыз реакциялардың және дәрілік заттардың өзара әрекеттесуінің жағымсыз салдарының алдын алу және жою.
- 2. Мақсаты:** Студенттерді дәрілік заттардың жағымсыз реакциялары мен өзара әрекеттесу тұжырымдамасымен, олардың алдын алу және жою әдістерімен, сондай-ақ медицина қызметкерлері мен пациенттердің фармакотерапия кезіндегі ықтимал қауіптер туралы хабардар болуының мәнімен таныстыру.
- 3. Дәріс тезистері:**
 1. Жағымсыз реакциялар мен жағымсыз өзара әрекеттесулерді анықтау.
 - Жағымсыз реакциялар-дәрілік заттарды қолданған кезде пайда болатын кез келген жағымсыз немесе күтпеген реакциялар.
 - Дәрілік заттардың өзара әрекеттесуі-бұл бір дәрі екіншісінің әсеріне әсер ететін, оның әсерін күшейтетін немесе әлсірететін процесс.
 2. Жағымсыз реакциялардың жіктелуі.
 - Жағымсыз реакциялардың негізгі түрлері: болжамды және болжанбайтын, локализацияланған және жүйелік.
 - Дәрі-дәрмектердің әртүрлі кластарының жалпы қабылданған жанама әсерлерінің мысалдары: антибиотиктер, антигистаминдер, стероидтер және басқалар.
 3. Тәуекел факторлары және бейімділік факторлары.
 - Жеке факторлар: жас, жыныс, генетика, қатар жүретін аурулар, метаболизмденетін ферменттердің полиморфизмі.
 - Дәрілік факторлар: полифармация, дұрыс емес дозалар, препараттарды дұрыс қолданбау.
 4. Жағымсыз реакциялардың алдын алу әдістері.
 - Терапияны бастамас бұрын тәуекелді бағалау: толық медициналық және дәрілік тексеру.
 - Пациентті тағайындалған дәрі-дәрмектер, соның ішінде жанама әсерлер мен өзара әрекеттесулер туралы дұрыс хабардар ету.
 - Тестілеу және талдау сияқты бақылау және бақылау әдістерін қолдану.
 5. Жағымсыз реакциялар мен өзара әрекеттесулерді жою.
 - Жанама әсерлерді басқару тәсілдері: дозаны өзгерту, препаратты ауыстыру, қарсы препараттарды тағайындау.
 - Медициналық құжаттамада және фармацевтикалық деңгейде жағымсыз реакциялар мен өзара әрекеттесулер туралы хабарлаудың маңыздылығы.
 6. Медициналық персоналдың ақпараттандыру мен білім берудегі рөлі.
 - Медицина қызметкерлерінің препараттарды тағайындау кезіндегі қауіптер мен сақтық шаралары туралы хабардарлықты арттыру жөніндегі міндеттері.
 - Пациенттерді ерекше симптомдар немесе әсерлер пайда болған кезде дәрігерге барудың маңыздылығы туралы хабардар ету.

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы	№72/11-()
Дәріс кешені	16 беттің 13 беті

7. Заманауи технологиялар және оларды пайдалану.

- Дәрілік заттардың өзара әрекеттесуін бақылау және пациенттердің реакциясын басқару үшін ақпараттық жүйелерді қолдану.

- "Электрондық медициналық карта" тұжырымдамасына кіріспе және оның жағымсыз реакцияларды анықтау мен басқарудағы рөлі.

4. Көрнекі материалдар: 15-20 слайд.

5. Әдебиеттер: Соңғы бетті қараңыз.

6. Бақылау сұрақтар (кері байланыс):

1. Дәрілік заттардың жағымсыз реакциялары мен жағымсыз өзара әрекеттесуі дегеніміз не?

2. Жағымсыз реакциялардың жіктелуі қандай?

3. Науқаста жағымсыз реакциялардың пайда болу қаупін қандай факторлар арттыруы мүмкін?

4. Фармакотерапия кезінде жанама әсерлердің алдын алу үшін қандай шаралар қолдануға болады?

5. Жағымсыз реакцияларды жоюдың негізгі тәсілдері қандай?

6. Неліктен жағымсыз реакциялар мен өзара әрекеттесулер туралы есеп беру маңызды?

7. Медицина қызметкерлері пациенттердің дәрі-дәрмектерді қолдану қаупі туралы хабардарлығын қалай арттыра алады?

8. Жағымсыз реакцияларды басқару үшін қандай заманауи технологиялар қолданылады?

9. Терапияның қауіпсіздігі үшін жанама әсерлер туралы хабардар болу қандай рөл атқарады?

10. Емдеу режимін өзгерту жанама әсерлерді жоюға қалай әсер етуі мүмкін?

№ 9 дәріс

1. Тақырыбы: Фармакотерапияның тиімділігін талдау және бағалау.

2. Мақсаты: Клиникалық және статистикалық тәсілдерді қолдануды қоса алғанда, фармакотерапияның тиімділігін талдау және бағалау әдістерімен, сондай-ақ дәрілік заттарды қолданудың тиімділігін бағалауға көмектесетін критерийлер мен параметрлермен студенттерді таныстыру.

3. Дәріс тезистері:

1. Фармакотерапияның анықтамасы.

- Фармакотерапия-ауруларды емдеу немесе алдын алу және науқастың денсаулығын жақсарту үшін дәрі-дәрмектерді қолдану.

- Фармакотерапияның мақсаттары: симптомдарды жеңілдету, ауруларды емдеу, өмір сапасын жақсарту.

2. Тиімділікті бағалаудың мәні.

- Фармакотерапияның тиімділігін бағалау дәрі-дәрмектердің әсерін түсіну және емдеуді оңтайландыру үшін қажет.

- Табыс критерийлерін анықтау: клиникалық нәтижелер, нашарлау, жанама әсерлер және өмір сапасы.

3. Фармакотерапияның тиімділігін талдау әдістері.

- Клиникалық зерттеулер: рандомизацияланған бақыланатын сынақтар, бақылау сынақтары.

- Статистикалық әдістер: деректерді талдау, салыстырмалы талдау, мета-талдау.

- Клиникалық зерттеулерде бақылау топтары мен плацебо қолдану.

4. Клиникалық нәтижелер және объективті критерийлер.

- Клиникалық нәтижелерді анықтау және жіктеу: толық қалпына келтіру, симптомдардың төмендеуі, жанама әсерлер.

ÖNTÜSTİK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMİASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы	№72/11-()	
Дәріс кешені	16 беттің 14 беті	

- Науқастың жағдайын бағалау үшін шкалалар мен индекстерді қолдану: ауырсыну шкаласы, өмір сапасы шкаласы және басқалар.

5. Бағалаудың сапалық және сандық әдістері.

- Сапалы әдістер: пациенттермен сұхбат, сауалнамалар, фокус-топтар.

- Сандық әдістер: биохимиялық параметрлерді өлшеу, денсаулық жағдайын бақылау үшін аппараттарды қолдану.

6. Бағалау нәтижелерін клиникалық практикада қолдану.

- Тиімділікті бағалау нәтижелері клиникалық шешімдерге, емдеу режимін таңдауға және дозаны түзетуге қалай әсер етеді.

- Дәрігерлерге деректерді түсіндіру және шешім қабылдау бойынша ұсыныстар.

7. Пациенттермен байланыс.

- Пациенттерді фармакотерапияның мақсаттары мен күтілетін нәтижелері туралы хабардар етудің маңызы.

- Емдеу тиімсіздігінің жанама әсерлері мен белгілерін талқылау.

4. Көрнекі материалдар: 15-20 слайд.

5. Әдебиеттер: Соңғы бетті қараңыз.

6. Бақылау сұрақтар (кері байланыс):

1. Фармакотерапия дегеніміз не және оның негізгі мақсаттары қандай?

2. Неліктен фармакотерапияның тиімділігін бағалау маңызды?

3. Дәрі-дәрмектің тиімділігін бағалау үшін қандай клиникалық зерттеулер қолданылады?

4. Фармакотерапияның сәттілігінің негізгі критерийлері қандай?

5. Фармакотерапияның тиімділігін талдаудың қандай әдістерін білесіз?

6. Клиникалық нәтижелер дегеніміз не және олар қалай жіктеледі?

7. Тиімділікті бағалаудың сапалық және сандық әдістері қалай ерекшеленеді?

8. Талдау нәтижелері клиникалық шешімдер мен емдеуді таңдауға қалай әсер етуі мүмкін?

9. Неліктен пациенттермен нәтижелер мен жанама әсерлерді талқылау маңызды?

10. Науқастың жағдайын бақылау фармакотерапия нәтижелерін қалай жақсарты алады?

№ 10 дәріс

1. Тақырыбы: Балалар мен қарттарды дәрі-дәрмекпен емдеудің арнайы аспектілері.

2. Мақсаты: Студенттерді балалар мен егде жастағы пациенттерді дәрі-дәрмекпен емдеудің ерекшеліктерімен, соның ішінде жас факторларының фармакокинетикасы мен фармакодинамикасына әсерін, сондай-ақ осы жас топтарындағы дәрілік препараттар мен дозаларды таңдау тәсілдерін таныстыру.

3. Дәріс тезистері:

1. Фармакотерапияның жас аспектілері.

- Жастың фармакокинетикаға әсері: сіңуі, таралуы, метаболизмі және шығарылуы.

- Балалар мен қарттардағы Фармакодинамика: ағзаның дәрі-дәрмектерге реакциясындағы айырмашылықтар.

2. Балаларды дәрі-дәрмекпен емдеу.

- Балалардағы метаболизмнің ерекшеліктері: органдар мен жүйелердің жетілмегендігі, салмақ бойынша дозалардың дамуы.

- Сәйкестік мәселелері: түсіндірудегі қиындықтар, дәрі-дәрмектің дәмі мен формасы.

- Арнайы дайындалған формалар: суспензиялар, ерітінділер, сироптар және басқалар.

3. Егде жастағы адамдарды дәрі-дәрмекпен емдеу.

- Фармакокинетикалық өзгерістер: бүйрек пен бауыр функциясының төмендеуі, май мен бұлшықет тінінің таралуының өзгеруі.

- Полифармация және оның есірткі мен жанама әсерлердің өзара әрекеттесу қаупіне әсері.

ÖNTÜSTİK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы	Дәріс кешені	№72/11-() 16 беттің 15 беті

- Қатар жүретін ауруларды есепке алу және емдеуді түзету қажеттілігі.
- 4. Емдеудің қауіпсіздігі мен тиімділігі.
 - Тәуекел мен пайданы бағалау: дәрі-дәрмекпен емдеуге теңдестірілген тәсілдің қажеттілігі.
 - Бақылау әдістері: пациенттің жағдайын үнемі тексеру, сынақтар, жанама әсерлерді бағалау.
- 5. Пациенттермен және олардың отбасыларымен байланыс.
 - Ата-аналарды тағайындау және ықтимал қауіптер туралы хабардар етудің маңыздылығы.
 - Егде жастағы пациенттермен олардың қалауын талқылау және шешім қабылдау процесіне тарту.
- 6. Этика және заңнамалық аспектілер.
 - Балалар мен қарттарға дәрі-дәрмек тағайындау этикасы: келісім алу, пациенттердің құқықтарына назар аудару.
 - Емдеу схемаларын әзірлеу және дәрі-дәрмектерді таңдау кезінде этикалық принциптерді қолдану.
- 7. Заманауи трендтер мен зерттеулер.
 - Балалар мен қарттардың фармакотерапиясы саласындағы өзекті зерттеулер.
 - Осы жас топтарындағы әртүрлі ауруларды емдеудің перспективалары мен жаңа тәсілдері.

4. Көрнекі материалдар: 15-20 слайд.

5.Әдебиеттер:

Негізгі әдебиеттер:

1. Мейірбикелік дағдылар оқулық / А. Қаныбеков – Алматы : Эверо, 2016. – 476 б.
2. Қаныбеков, А. Емшара және таңу бөлмелерінің мейірбикелерінің іс - әрекеттері: оқулық / А. Қаныбеков, А. Қаныбекова. - Алматы : Эверо, 2017. - 200 бет.
3. Адилова, Л. М. Мейіргердің манипуляциялық әрекетінің алгоритмдері: оқу құралы = Алгоритмы сестринских манипуляций : учебное пособие/- М. : "Литтерра", 2016. - 248 бет
4. Нәбиев Е. Н. Апат медицинасы : оқу құралы / Е. Н. Нәбиев ; ҚР денсаулық сақтау министрлігі; Мед. Білім мен ғыл. инновациялық технологиялары респ. орт. ЖШС; Астана мед. ун-ті АҚ. - Астана : Б. ж., 2012. - 250 бет.
5. Повышение качества медицинской помощи и безопасности пациентов в медицинских организациях [Текст] : наглядное руководство / пер. с англ. Г. Э. Улумбековой ; под ред. С. С. Панисар. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2016. - 160 с. - ISBN 978-5-9704-3897-8

Қосымша әдебиеттер:

1. Мухина, С. А. Практическое руководство к предмету «Основы сестринского дела». –М. : ГЭОТАР – Медиа, 2014. – 512 с.
2. Нурманова, М. Ш. Мейірбике ісі негіздері» пәні бойынша мейірбикелік технологиялар стандарттарының жинағы: жинақ / М. Ш. Нурманова, Ж. Т. Матакова, Э. Т. Бейскулова ;Қарағанды : ЖК «Ақнұр», 2012. – 250 бет.
3. Байболина, А. Т. Пациенттерге арналған жалпы күтім [Мјтін] : оқу құралы / А. Т. Байболина. - Алматы: Асем-Систем, 2008. - 200 бет. - ISBN 9965-9964-6-6

6.Бағдарламалық камтамасыз ету және Интернет ресурстар:

1. М.Ш. Нурманова, Ж.Т. Матакова, Э.Т. Бейскулова «Мейірбике ісі негіздері» пәні бойынша мейірбикелік технологиялар стандарттарының жинағы Оқу құралы Қарағанды, 2019 <https://aknurpress.kz/reader/web/1424>
2. Сактаганова А.А., Ажбенова С.К. Мейірбике ісі негіздері Ақтөбе – 2019 <https://aknurpress.kz/reader/web/3132>
3. Абызова, Т. В. Уход за больными в реабилитации : учебное пособие / Т. В. Абызова, А. А. Акатова. — Пермь : Пермский государственный гуманитарно-педагогический университет, 2015. — 110 с. <https://www.iprbookshop.ru/epd-eader?publicationId=70659>

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA АКАДЕМИАСЫ «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы	№72/11-()
Дәріс кешені	16 бетің 16 беті

Баядина, Н. В. Общий уход за больными : учебное пособие / Н. В. Баядина. — Самара : РЕАВИЗ, 2009. — 151 с. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART <https://www.iprbookshop.ru/epd-reader?publicationId=10133>

7. Бақылау сұрақтар (кері байланыс):

1. Жас дәрі-дәрмектердің фармакокинетикасы мен фармакодинамикасына қалай әсер етеді?
2. Балаларды дәрі-дәрмекпен емдеудің қандай ерекшеліктері бар?
3. Балаларда емдеу режимін сақтау кезінде қандай проблемалар туындауы мүмкін?
4. Егде жастағы науқастарда қандай фармакокинетикалық өзгерістер болады?
5. Полифармация егде жастағы адамдардың емделу қауіпсіздігіне қалай әсер етуі мүмкін?
6. Балалар мен егде жастағы науқастарға қандай бақылау шараларын қолдануға болады?
7. Баланы дәрі-дәрмекпен емдеу процесінде ата-ананың рөлі қандай?
8. Егде жастағы науқастармен оларды емдеу туралы қалай байланысуға болады?
9. Балалар мен қарттарды емдеуде қандай этикалық аспектілерді ескеру керек?
10. Осы пациенттер топтарының фармакотерапиясына қандай жаңа трендтер мен зерттеу бағыттары әсер етуі мүмкін?